

PLATÓ

Biografia

- Neix a Atenes entre el 428 i el 427 aC a una família aristocràtica (amplis coneixements) i mor als 80 anys
- La seva educació va estar a mans de Cràtil durant un temps
- Deixeble i amic de Sòcrates des dels 20 anys fins a que S. és executat → influenciat per ell
- Parents participen a la dictadura dels trenta tirants → ell la troba injusta
- Padrastre demòcrata i amic de Pèricles → la seva educació no té un sentit antidemocràtic

Formació intel·lectual

- Formació intel·lectual molt àmplia → incloïa totes les branques del saber: literatura, política, retòrica, matemàtiques, ciències naturals
- Predilecció per la filosofia → llegeix els presocràtics i segueix el mestratge
- Influenciat per:
 - Heràclit
 - a través de Cràtil (heracliteà radical que va deixar de parlar perquè no semblés que detinguessin el canvi → les paraules es poden interpretar com a formes de violentar el lliure flux de la realitat, la realitat és més complexa del que el llenguatge pot expressar → cràtil decideix prescindir-ne i acaba amb una posició escèptica: tot canvia en tot moment, no hi ha res estable, no hi ha coneixement)
 - en Plató generen la necessitat de no basar-se en el món de les sensacions, ha de basar-se en un fonament estable que pot donar la raó → dualisme raó/sentit
 - Pitàgores:
 - important en el pensament platònic → Aristòtil considera el platonisme com a una variant de la filosofia pitagòrica
 - nombres (qualsevol entitat matemàtica → dualisme ontològic) com a una mena d'estructura profunda de la realitat només aprehensible¹ per la raó
 - Plató (era un geòmetre) proposa unes entitats també amb caràcter intel·lectual → les idees (independents de l'ànima) → serien el principi de la realitat sensible mateixa la qual es subordinaria a ella (ontologia platònica)
 - Parmènides
 - els sentits revelen un món diferent del que la raó imposa
 - una physis estable i sense contradiccions en la qual la veritat es desmarca netament de la falsedat.
 - Es basa en el pensament racional per aclarir el món → el que se'ns mostra amb els sentits és mera aparença si no coincideix amb la raó
 - racionalisme → tota concepció que es basa en la raó per establir allò que és i que no és
 - Idealisme → l'extrem del racionalisme, la raó és l'única font de coneixement
 - Plató és idealista → hi ha una sola realitat dividida en dos àmbits o móns (dualisme ontològic). Dos punts de vista de la realitat, segons com ens dirigim en el cos (soma) i els sentits que m'entreguen el fluxe amb la capacitat intel·lectual (nous) de l'ànima
 - món poblat d'entitats estables que ofereixen vertader coneixement
 - Món sensible subordinat al món de les idees
 - Sòcrates

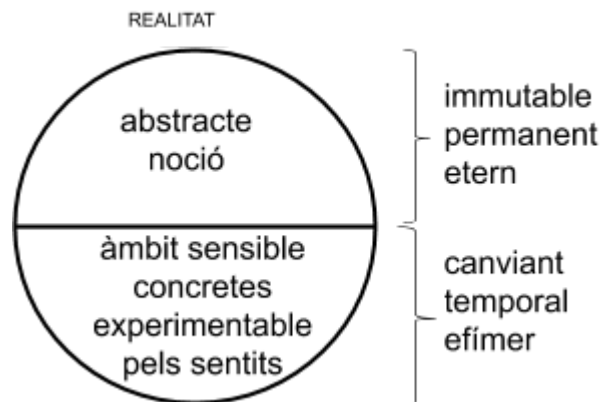
¹ captar intel·lectualment

- La condemna de Sòcrates a mort el marca→democràcia: la veu injusta i considera que porta a la ruina moral (demagògia)
- Plató es dedica a buscar un fonament sòlid per a aconseguir instaurar un ordre just
- com S. , Plató creu que només el coneixement de la justícia pot fer-nos més justs→ i el fonament de la justícia i del seu coneixement han de trobar-se a partir de la filosofia
- Antidemòcrata→ no pel seu context o família sinó per les seves idees filosòfiques
- Plató renuncia a la política activa (intel·lectualisme moral→ el coneixement ens fa fer el bé) a la seva ciutat però impulsa tres vegades el seu intent d'instaurar l'estat ideal
- Després de la mort de S. Plató empen un viatge i coneix filòsofs diferents (eEuclides, Teodor, Aristip, filòsofs pitagòrics i Dió)
- Plató funda l'acadèmia
- Com evaluar un règim polític→ molt complicat: si miro a la teoria manca la pràctica, i si miro a la història/pràctica no es pot veure la seva aplicació total

Teoria Fonamental o de les idees

- Motivació inicial→ fonamentalment política i moral, reforçada per la influència del seu mestre Sòcrates
- Necessitat de pensar el fonament de la justícia i l'ordre social→ condueix a Plató a pensar que no poden basar-se en un mer relativisme (sofistes) ni pot ser resultat d'un pacte social
- Necessitat de justícia en sí (universal i objectiva)→solament del just en sí són possibles actes justs
- Distinció entre dos ordres de realitat diferents → fa pensar a Plató que la simple seguretat (tirania) ni el consens de la majoria (democràcia) no poden ser fonament de la justícia ni de l'ordre
- Justícia mateixa→ possibilita actes justos→ presentacions concretes i parcials de la justícia
- El pensament de Plató es dirigeix cap a trobar la fonamentació→ ha d'existir una alteritat a banda de l'experiència immediata que la possibilita
- El concret no em fa entendre el concret→ necesito alguna cosa prèvia
- fonament generalitzat des de l'ètica fins a tota realitat portarà a Plató a formular la teoria de les idees
- Necessitat d'Afirmar l'existència d'aquestes idees com a mitjà per a comprendre la totalitat del real
- Sofistes equivocats: diuen que no hi ha pròpiament cap fonament de la justícia i què no és possible un coneixement veritable→ Plató diu que el seu error és que se situaven al terreny del món sensible, el coneixement del món físic és solament possible per referència a una altre realitat
- Motivació epistemològica→ portarà a la formulació de la teoria de les idees
- El filòsof no ha de confondre la realitat física amb les idees d'aquests actes ja que són meres representacions
- l'autèntic coneixement mi no és del particular concret sinó de l'universal abstracte
- en el límit hauriem de poder arribar a la noció general de l'ésser
- la pregunta pel significat i per la classe d'existència→ nucli de la teoria de les idees de Plató
- elabora el primer gran sistema filosòfic de la història
- Plató dóna la raó a Heràclit afirmant que el món sensible està sotmès contínuament al canvi però alhora sempre està sent i mostra que no té la raó de ser en si mateix, i per tant és una realitat derivada

- divisió de la realitat en món sensible→ representació del món de les idees; i món intel·ligible
- Representació com a una gran cadena jeràrquica entre el món sensible i el món de les idees→ a l'extrem trobem el món de les idees, l'autèntica realitat
- món sensible→ accessible mitjançant els sentits que només ens donen accés al concret (doxa)
- universalitat només accessible amb la raó (episteme)
- objectiu de la filosofia→ les idees, fonaments
- les idees són independents, tenen realitat pròpia→ són realitats absolutes que existeixen per si i en si mateixes

Teoria de l'ànima

- Considera que l'Ésser humà està compost per dos elements diferents (dualisme antropològic) units accidentalment:
 - ànima
 - cos
- Antropologia platònica:
 - immortalitat de l'ànima:
 - l'ànima es troba en la seva dimensió racional i és capaç de reconèixer l'intel·ligible en allò sensible→ només pot passar si l'ànima i les idees tenen una naturalesa afí (si les idees són immutables i eternes l'ànima també)
 - Gnoseològica (del coneixement): des de la seva Teoria de l'Anamnesi: es basa en la teoria de la reminiscència² → conèixer és recordar allò que l'ànima ja posseeix, això és possible si l'ànima és anterior al cos, en el sentit que la racionalitat és anterior a allò sensible i que la constitueix.
 - Ètico-moral: necessitat d'afirmar la immortalitat per interessos de caire moral→ si amb la mort s'extingís l'ànima, restarien sense base els principis morals que es postulen un premi per a la virtut (la bona conducta) i un càstig per el vici i la maldat.
 - Teoria de la metempsicosis: creença en la reencarnació i en la transmigració de les ànimes
 - Mite del carro alat (en el Fedó): comparació de l'ànima amb un carro
 - tirat per un cavall→ més dòcil, disposat i voluntariós→ coratge i la bona voluntat,
 - l'altre cavall→ força ingovernable i rebel, és el desig i la concupiscència
 - conduït per un auriga→ l'aspecte racional de l'ésser humà,
 - L'auriga ha d'imposar la seva direcció als cavalls→ dirigir-los al món diví de les Idees
 - Però la conducció no és fàcil→ el cavall rebel sovint obliga a corregir el camí

² reminiscència: recuperació del coneixement ja après

- al·legoria sobre les dificultats que es troben per aspirar al coneixement
- Vivim aferrats al cos i al desig→ impossibilitat l'accés lliure a les Idees (coneixement autèntic)
- La nostra dimensió terrenal (somàtica) → dificulta l'aixecar el vol cap les Idees
- "ales" dels cavalls→ creixen amb el coneixement que s'adquireix amb les Idees → depenen d'aquest el fet que siguem capaços d'actuar virtuosament.
- La fortalesa de les ales depenen de la vida que hem dut a terme mentre l'ànima ha estat encarnada→ si s'ha dedicat temps al coneixement i a la pràctica de la virtut o no.
 - doctrina del soma-sema: el cos que és mortal és una presó per l'ànima que és immortal
- Aquell que doni més al cos que a l'ànima→ :(
- Qui guia a la societat ha de tenir més ànima-->veure el món de la realitat gràcies a l'aprenentatge→ dialèctica³
- La justícia consisteix en la submissió a la racionalitat de les altres dimensions de l'ànima.
- Teoria tripartita de l'ànima→ hi ha tres tipus d'ànimes
 - ànima racional: li correspon la prudència: consisteix en saber actuar en cada moment de la millor manera (adequada).
 - ànima irascible: li correspon la fortalesa: el coratge de realitzar les accions preses.
 - ànima concupiscible: li correspon la moderació: el punt mig entre el defecte i l'excés en el desig.

Teoria del coneixement

- relació entre les idees i el coneixement:
 - com és possible i que és el coneixement→ teoria de la reminiscència: el coneixement consistirà en una forma de record, l'emergir d'alguna cosa que existeix des de sempre en la interioritat de la nostra ànima.
 - Presentació com a mite: immortalitat i doctrina de les transmigracions de les ànimes→ les idees només poden ser conegudes a través del contacte directe amb el món intangible→ el coneixement de les idees és el record
 - Presentació teòrica: el record és fruit de la dialèctica i de la maièutica→ qualsevol pot extreure de si mateix veritats que no coneixia
 - Quins tipus de grau hi ha del coneixement→ símil de la línia (+ mite de la caverna)
 - episteme→ ciència, coneixement intangible, que té com a objecte les idees
 - idees (noesis)→ grau més elevat de la realitat, saber absolut, ple i vertader
 - objectes matemàtics→ grau més baix basat en la raó i l'enteniment. Té com a objecte les entitats matemàtiques
 - doxa→ opinió, coneixement poc fiable, sensible, té per objecte el món material i sensible
 - Coses→ nivell més elaborat de l'observació sensible. Té per objecte les coses particulars
 - Imatges→ nivell més baix de la realitat, representació del món sensible i la imaginació

³ dialèctica: tot el procés que fa un individu que aprèn a veure més enllà del cos (prescindir-ne) i potenciar la racionalitat

		GRADOS DEL SER		GRADOS DEL CONOCER			
MUNDO INTELIGIBLE	Ideas	C	Inteligencia (Razón dialéctica) (Noesis)	Dialéctica	Filosofía	CIENCIA (EPISTEME)	Entendimiento
	Objetos matemáticos		E	Pensamiento (Razón demostrativa) (Dianoia)	Axiomático deductivo		
MUNDO SENSIBLE	Cosas (animales, plantas, cosas fabricadas)	B	Creencia (Pistis)	Hipotético deductivo	Física (Para él no es una ciencia)	OPINIÓN (DOXA)	Sentidos
	Imágenes (sombras y figuras)	D	Imaginación (Eikasia)	Conjetura	Arte		
		A	Grado del conocer	Método	Disciplina		

		GRADOS DEL SER		GRADOS DEL CONOCER			
MUNDO INTELIGIBLE	Ideas	C	Inteligencia (Razón dialéctica) (Noesis)			CIENCIA (EPISTEME)	
	objetos matemáticos		E	Pensamiento (Razón demostrativa) (Dianoia)			
MUNDO SENSIBLE	cosas (animales, plantas, cosas fabricadas)	B	Creencia (Pistis)			OPINIÓN (DOXA)	
	Imágenes (sombras y figuras)	D	Imaginación (Eikasia)				
		A					

Ètica política

- Directament relacionada amb la teoria de les idees i part d'un isomorfisme⁴ entre cosmos (realitat), l'ésser humà i la polis (pot haver-hi justícia o injustícia)
- Només un Estat governat per qui té el coneixement (savis⁵) pot ser ordenat i just
- La necessitat de trobar un fonament sòlid al coneixement → trobar un fonament sòlid per a guiar l'acció comuna
- Quan sabem com és la realitat ja sabem com guiar-nos individualment (ètica) i de manera col·lectiva (política)

⁴ isomorfisme: guarda una relació de similitud

⁵ savis: són els que han estès la dualitat ontològica (la realitat que percebem és falsa) la veritat/realitat està més enllà del món intel·ligible

- Estat ideal→ tres classes socials, les quals estan determinades per la part de l'ànima humana (teoria de l'ànima humana) que predomini:
 - savis→ capacitat de governar: ànima racional/ intel·ligència, racionalitat, nous
 - guardians→ valor i fortalesa: ànima irascible/ coratge. Defensen la ciutat d'invasors i de conflictes interns entre ciutadans
 - artesans o treballadors→ temprança: ànima concupiscible/ desig, sensual, sensitiva, emocions. Generen els recursos necessaris per a la societat
- totes les classes socials han d'estar representades en la societat→ una societat justa seria aquella on cadascú ocupa el lloc que li correspon segons la seva ànima
- Les dues classes socials superiors no tenen dret a propietat privada o formar família estable→ viure comunitàriament i que els fills siguin considerats com si cadascun dels seus progenitors fos el seu pare→ comunisme platònic
- La classe dels artesans si tenen dret a família pq estan moguts per incentius materials a causa de la seva falta intel·lecte
- Es fa una dura educació→ els qui la superen passen a guardians→ se'ls ensenya matemàtiques i dialèctica i s'escullen els governants/filòsofs→ meritocràcia o filosofocràcia (règim polític altament elitista basat en els mèrits intel·lectuals)
- Educació matemàtica→ permet actuar com l'enllaç entre el món sensible i el món intel·ligible
- va del més concret a l'abstracció per a entendre realment la realitat
- vol prevenir que el poder caigui en mans d'un ignorant i tenir governs justos
- Una societat amb una funció determinada des del naixement→ models deterministes (per la capacitat, sistema classista i elitisme intel·lectual)
- El bé és la mesura de totes les coses
- Origen de la societat: L'ésser humà no pot subsistir per ell mateix ni des del punt de vista material ni des del punt de vista moral i psicològic→ tot ésser humà necessita provisió d'aliments i béns que l'ajudin a mantenir l'existència i la vida→ aquest fet lliga tota societat humana: tots ens necessitem mútuament i formem part d'una comunitat en la que cadascú aporta alguna cosa al bé comú
- L'origen de la Política està en la voluntat de dissenyar una forma d'organització i administració dels assumptes humans de la polis (societat) que pugui resoldre la satisfacció de les necessitats humanes bàsiques.
- Igualitarisme platònic→ mateixa educació, aspiracions i oportunitats tant en homes com en dones

Amor platònic

- l'exposa en el *banquet* o el *simposio*→ grup d'homes bevent i parlant sobre l'amor o eros
- Plató exposa que amor i coneixement són inseparables→ l'anhel d'anar més enllà de lo sensible i intuir les idees, la vertadera realitat
- A través de Fedro ens parla de la passió amorosa→ trencar amb el món sensible i elevar-se al món de les idees
- Utilitza a Sòcrates per expressar el seu pensament
- Sòcrates→ últim a parlar
 - Explica el seu diàleg a través d'una dona sàvia nomenada Diotima
 - Afirmar que l'amor és el desig del que no es té i és anhelat com el més sublim i bell
 - Diu que l'amor és un impuls cap a la plena realització humana
 - L'amor dels cossos bells és una forma primitiva de l'amor

- Aquest amor s'ennobleix → transformació en anhel cap a les ànimes justes i belles → progressivament fins l'autèntic i perfecte amor → el que se sent cap a les idees
- forma superior i sublim d'amor (amor platònic) pot fer renéixer les ales perdudes de l'ànima per que s'elevi fins al món de les idees. (Dialèctica ascendent de l'amor)
- l'amor actua a manera de motor per elevar-nos del sensible a l'intel·ligible

